

BETÆNKNING

vedrørende

BØRNEFORSORGENS LØNFORHOLD

Afgivet af
et af socialministeriet den 6. juli 1954
nedsat udvalg

Det administrative Bibliotek
Slotsholmsgade 12
1216 København K

~~Det administrative Bibliotek~~
bibliotek

Indholdsfortegnelse.

Side

I. Indledning	5
II. Udvalgets forslag	8
1. De lønmæssige problemer for personalet ved behandlingshjemmene for de tilpasningsvanskelige børn og unge	9
2. Lærerlønningerne	11
a. Forhøjelse af inspektionstillæg	11
b. Særlige problemer vedrørende aflønningen af lærere ved opdragelseshjem for børn i den skolepligtige alder, som er beliggende i kommuner med købstadsordnet skolevæsen	17
3. Spørgsmålet om vederlag for det personalet ved opdragelseshjem pålagte ekstra overarbejde i anledning af den herskende personale-mangel	19
4. Barneplejerskernes lønninger	22
a. Forhøjelse af lønningerne til uddannede barneplejersker, der er ansat ved spædbørnehjem og optagelseshjem for spæde børn	22
b. Forhøjelse af barneplejeelevernes lønninger	24
5. Enkelttilfælde	27
a. Normering af en stilling som plejemoder ved skolehjemmet Himmelevvejsgården	27
b. Aflønningen af en småbørnskonsulent for menighedsbørnehaverne	30
c. Aflønningen af forstander og lærere ved Det kgl. Opfostringshus	32
d. Spørgsmålet om aflønning af 2 halvdagspsykologer ved behandlingshjemmet Baunegården	34
e. Spørgsmålet om oprettelse af en psykologstilling ved Himmelev børnehjem	36

Bilag.

Oversigt over udgifterne ved gennemførelsen af udvalgets forslag	40
---	----

I. Indledning.

I skrivelse af 6. juli 1954 tilskrev socialministeriet kontorchef *H. Horsten*, socialministeriet, således:

»Indenfor børneforsorgen har der i de senere år som følge af de utilstrækkelige lønninger vist sig stadig stigende vanskeligheder ved at knytte de rette medarbejdere til opdragelseshjemmene.

Disse vanskeligheder har bl. a. vist sig ved, at det ikke har været muligt at få en række stillinger ved opdragelseshjemmene besat, idet der ikke med de gældende lønninger har meldt sig tilstrækkeligt kvalificerede ansøgere til stillingerne, når disse er opslået ledige.

Vanskelighederne er dog først og fremmest aktuelle ved hjemmene for særligt vanskelige børn og unge, hvor der må stilles store krav til ledernes og medarbejdernes kvalifikationer — krav det ikke har været muligt at honorere med de lønninger, man kan tilbyde. Disse hjemms forhold er der gjort rede for i den betænkning, som udvalget vedrørende forsorgen for børn og unge, som har udvist særlige tilpasningsvanskeligheder, har afgivet i august 1953, og hvori der er gjort rede for forskellige absolut nødvendige forbedringer af lønningerne til de ved hjem af denne art ansatte ledere og medarbejdere.

Vanskelighederne er dog ikke begrænset til disse hjem, men de lave lønninger i forbindelse med det bundne arbejde i opdragelseshjemmene, der ikke opvejes ved inspektionstillæg af rimelig størrelse, har ganske generelt skabt store vanskeligheder for børneforsorgen ved at tiltrække kvalificeret arbejdskraft i konkurrencen med folkeskolen og særforsorgsinstitutionerne.

Det er da også socialministeriets tanke overfor den nedsatte lønningsskommission at fremkomme med et almindeligt forslag om højere lønninger for børneforsorgens ledere og medarbejdere i overensstemmelse med de indstillinger, der er modtaget bl. a. af udvalget om opdragelsesmæssige metoder i opdragelseshjemmene.

Det må imidlertid antages, at en del af de foreliggende problemer er af så akut karakter, at de ikke vil kunne afvente resultatet af de mere generelle overvejelser, der skal finde sted i lønningsskommissionen.

I overensstemmelse hermed har socialministeriet herefter besluttet at nedsætte et udvalg med den opgave efter nærmere gennemgang af de mest presserende lønningsforslag indenfor børneforsorgen at fremkomme med forslag om, i hvilket omfang der vil kunne gennemføres påtrængende forbedringer, der ikke er af generel karakter, og hvorved den senere følgende almindelige lønrevision ikke på afgørende punkter præjudiceres.

Under henvisning hertil skal man anmode Dem om at ville overtage hvervet som formand for udvalget.

Man har samtidig anmodet fg. kontorchef *Erik Frank*, finansministeriet, og overinspektør *Oluf J. Skjerbæk*, overinspektionen for børneforsorgen, om at ville indtræde som medlemmer af det nævnte udvalg. Endvidere har man anmodet sekretær *Per Loft*, socialministeriet, om at fungere som udvalgets sekretær.

Udvalget er derhos bemyndiget til i fornødent omfang at forhandle med særligt sagkyndige.«

Udvalget har herefter undersøgt mulighederne for at tilvejebringe en løsning af de særligt presserende lønproblemer indenfor børneforsorgen. Udvalget er vel klar over, at de nedenstående forslag ikke er tilstrækkelige til at klare børneforsorgens problemer, men man har under hensyn til det i kommissoriet udtalte, hvorefter forbedringer af generel karakter må afvente den i forbindelse med lønningskommissionen følgende almindelige lønrevision, ment at måtte indskrænke sig til at overveje, hvilke særligt påtrængende forbedringer, der kan søges gennemført. Udvalget har under sit arbejde afholdt 10 møder, hvorhos udvalget har aflagt besøg i ialt 5 opdragelseshjem, hvor de lønmæssige problemer har været særlig brændende.

Endvidere har udvalget forhandlet med nedennævnte repræsentanter for de i henhold til arbejds- og socialministeriets bekendtgørelser af 11. juli 1955 anerkendte organisationer af bestyrelser for og ledere og medarbejdere ved institutioner for børneforsorg m. v.

For Børnesagens Fællesråd:

Overlærer *Svend Aage Hansen*, forstander *C. Bek* og fhv. borgerrepræsentant, fru *Mathilde Nielsen*.

For Danske Børnesagsarbejderes sammenslutning:

Sammenslutningens formand, forstander *Agner Olsen* samt forstander *E. Askegård* og førstelærer *E. Madsen* (fraktion I—ledere og medarbejdere ved opdragelseshjem for vanskelige og svagt begavede børn og unge m.v.), forstanderinde, dr. phil. *Signe Prytz* og assistent *Jens Knudsen* (fraktion II—ledere og medarbejdere ved almindelige børnehjem og optagelseshjem), samt endelig forstanderinde, frk. *E. Dinesen* og assistent, frk. *E. Ikast* (fraktion III—ledere og medarbejdere ved spædbørnehjem og afdelinger for spæde børn ved optagelseshjem).

For Forbundet for den forebyggende børneforsorgs personaleorganisation:

Forbundets formand, frk. *Margrete Jensen*, Dansk Børnehaveråd, samt forstander *L. Rasmussen*, Dansk Fritidshjemsråd, forstanderinde, frk. *Fleischer*, Dansk Barneplejeråd, og forstanderinde, frk. *Ina Jensen*, foreningen for sygeplejersker ved forebyggende institutioner.

Endelig har udvalget forhandlet med formanden for Dansk Psykologforening:

Undervisningskonsulent *Poul W. Perch*.

II. Udvalgets forslag.

Ud fra de i socialministeriets kommissorium givne retningslinier skal udvalget bemærke følgende:

Som det tidligere gentagne gange har været påpeget, jfr. således betænkningen af 2. februar 1950 vedrørende børneforsorgsinstitutionernes økonomi, betænkningen af 4. april 1952 vedrørende opdragelsesmæssige metoder ved opdragelseshjem samt betænkningen af august 1953 vedrørende for sorgen for børn og unge, som har særlige tilpasningsvanskeligheder, er vanskeligheden ved at få virkeligt kvalificeret personale i opdragelseshjemmene ikke alene begrundet i børneforsorgens forholdsvis dårlige lønforhold, men også i de store krav med hensyn til arbejdstid, der stilles til ledere og medarbejdere. Det kan i denne forbindelse oplyses, at arbejdstiden sædvanligvis er 54 timer pr. uge, og at det af hensyn til arbejdet ved de mange forholdsvis små hjem vil være vanskeligt at slække på kravet om en så lang arbejdstid. Netop gennem denne lange arbejdstid, samt fordi det er nødvendigt, at ledere og medarbejdere i vidt omfang bor i hjemmene, sker der en indskrænkning i de pågældendes privatliv, som ikke kendes fra andre grene indenfor den offentlige administration. Endvidere har børneforsorgens medarbejdere ikke den mulighed for ekstraførtjeneste, som f. eks. folkeskolens lærere har.

De særligt presserende lønproblemer kan iøvrigt samles i følgende 4 grupper:

1. *Problemerne for personalet ved behandlingshjemmene for de tilpasning svanshelige børn og unge.*

2. *Forhøjelse af lærerlønningerne dels i almindelighed gennem en forhøjelse af inspektionstillægene og dels specielt af lønnen for lærere ved opdragelseshjem for børn i den skolepligtige alder, som er beliggende i kommuner med købstadsordnet skolevæsen.*

3. *Spørgsmålet om ydelse af vederlag for det personalet ved opdragelseshjem pålagte overarbejde i anledning af den herskende personalemangel.*

Jf. Barneplejerskernes lønninger, herunder dels lønninger til assistenterne ved spædbørnehjem og optagelseshjem for spæde børn og dels barneplejeelevernes lønninger.

5. *Endelig har der for udvalget foreligget en række enkelttilfælde, som udvalget har taget stilling til.*

1. De lønmæssige problemer for personalet ved behandlingshjemmene for de tilpasningsvanskelige børn og unge.

Som fremhævet i den af et af arbejds- og socialministeriet under 7. december 1951 nedsat udvalg afgivne betænkning af august 1953 vedrørende forsorgen for børn og unge, som har særlige tilpasningsvanskeligheder, er der her tale om en særlig gruppe børn og unge, der adfærds- eller karaktermæssigt er så afvigende, at opdragelseshjernenes almindelige pædagogiske midler ikke strækker til. For at hjælpe disse børn, der har vist særlige tilpasningsvanskeligheder, vil det være nødvendigt at give nogle af dem en individuel psykoterapi, i al fald for så vidt angår børn i den skolepligtige alder. Endvidere modtages i disse hjem børn, som vel ikke egner sig til anbringelse i almindelige børnehjem eller skolehjem, men hvis vanskeligheder ikke skønnes at udspringe af en mere massiv neurose, end at de skulle kunne afhjælpes gennem en mere gruppemæssig behandling, når den ledes af særligt kvalificerede medarbejdere med mulighed for i særligt påkrævede tilfælde at iværksætte en individuel psykoterapi. Der stilles derfor store menneskelige og uddannelsesmæssige krav til de ledere og medarbejdere, der ansættes ved de særlige hjem for disse børn. Stillingerne som forstandere vil det således være ønskeligt at besætte med pædagoger, der har supplerende psykologisk uddannelse eventuelt pædagogisk-psykologisk embedseksamen fra universitetet. Det kan iøvrigt i denne forbindelse bemærkes, at der til disse hjem, under hensyn til at børnenes behandling som oftest forudsætter en psykologisk-psykiatrisk bedømmelse, er knyttet et fast psykiatrisk lægetilsyn, hvor lægen skal aflægge regelmæssige besøg efter nærmere aftale under hensyn til hjemmets særlige forhold, jfr. kapitel II i arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 10. juli 1952 af regler for læge- og tandlægetilsyn med børn i anerkendte opdragelseshjem m. v.

For tiden er 7 børnehjem i henhold til forsorgslovens § 157, stk. 1, anerkendt til at modtage børn med særlige tilpasningsvanskeligheder: Himmelev børnehjem ved Roskilde, med plads til 24 børn.

Børnehjemmet Fagerlund, Svaneke, med plads til 11 børn.

Børnehjemmet Egelundshuset ved Frederikssund, med plads til 15 børn.

Børnehjemmet Nebs Møllegård pr. Jystrup, med plads til 18 børn.

Baunhus børnehjem pr. Vejen, med plads til 12 børn.

Børnehjemmet Sølyst i Risskov ved Århus, med plads til 15 børn.

Børnehjemmet Baunegården, Lille Værløse, med plads til 15 børn.

Forstanderne for de pågældende hjem er for tiden af lønnet således:

Lederne af børnehjemmene Himmelev, Egelundshuset og Nebs Møllegård lønklasse I. B. b. 1. b. (4.800 kr.—6.000 kr.).

Lederne af børnehjemmene Fagerlund og Sølyst, Risskov, lønklasse I. B. b. 2. (3.540 kr.—4.800 kr.).

Lederen af børnehjemmet Baunhus lønklasse I. B. a. 2. (3.420 kr.—5.580 kr.).

Med hensyn til børnehjemmet Baunegården bemærkes, at der endnu ikke er fastsat nogen løn til lederen af dette hjem. Overinspektionen har imidlertid i sin indstilling til socialministeriet udtalt, at lederen efter den gældende lønningsplan skulle aflønnes i lønklasse I. B. b. 2. med en grundløn af 3.540 kr.—4.800 kr., men at denne lønklasse, hvis slutløn svarer til den for lærere i folkeskolen gældende, ikke kan anses for at være tilstrækkelig, såfremt stillingen til stadighed ønskes beklædt med en forstander, der er seminarieuddannet, og som er cand. psych, eller på anden måde har skaffet sig en væsentlig fyldigere uddannelse end den almindelige læreruddannelse med særligt henblik på en opdragende gerning overfor børn med særlige tilpasningsvanskeligheder. Da overinspektionen må lægge vægt på, at en leder af et hjem for børn med adfærdsvanskeligheder har de nævnte kvalifikationer, finder overinspektionen i overensstemmelse med Københavns kommunes børneinspektorat, at stillingen bør normeres i en højere lønklasse.

Udvalget må være af den opfattelse, at der her er tale om en gruppe hjem, hvor der på grund af børnenes og de unges særlige vanskeligheder stilles større krav end sædvanligt til forstandere og medarbejdere, der alle må besidde særlige kvalifikationer, for at det krævende arbejde med behandlingen af disse børn skal give det rette udbytte. Ikke mindst er det for et heldigt resultat af arbejdet af afgørende betydning, at man får en leder, der opfylder de særlige krav, der stilles. Under hensyn hertil skal udvalget for så vidt angår lederne ved disse 7 behandlingshjem fremkomme med følgende forslag:

Lederne af børnehjemmene Nebs Møllegård og Baunegården: lønklasse I. B. b. 1. a. (5.700 kr.—6.900 kr.).

Lederne af børnehjemmene Fagerlund, Baunhus og Sølyst: lønklasse I. B. b. 1. b. (4.800 kr. stigende hvert 3. år med 600 kr. til 6.000 kr.), til hvilken lønklasse lederne af børnehjemmene Egelundshuset og Himmelev i forvejen er henført.

Når udvalget har foreslået, at forstanderne for Nebs Møllegård og Baunegården henføres til en højere lønklasse, skyldes dette ikke alene

de pågældende forstanderes uddannelse — de er begge seminarieudannet samt har universitetsuddannelse i psykologi — men navnlig de særlige forhold, der gør sig gældende ved disse hjem. Baunegården er således som det eneste behandlingshjem indrettet med henblik på at hjælpe børn i skolealderen, som det på grund af ganske særlige tilpasningsvanskeligheder er nødvendigt at give individuel terapi, hvilket nødvendigvis må stille særlige krav til forstanderen. Nebs Møllegård er vel indrettet til at modtage børn, hvis vanskeligheder skulle kunne afhjælpes gennem en mere gruppemæssig terapeutisk behandling, men det har i praksis vist sig, at mange af eleverne også ved dette hjem har måttet underkastes individuel terapi, og denne udvikling må påregnes fortsat i fremtiden. For Nebs Møllegård gør der sig endvidere det gældende, at hjemmet, når den ombygning, som for tiden finder sted, er tilendebragt, vil have plads til 26 børn og således være det største af behandlingshjemmene.

Udvalget skal i denne forbindelse henlede opmærksomheden på, at de omhandlede 7 hjem, som det fremgår af den ovenfor nævnte betænkning fra 1953 vedrørende forsorgen for børn og unge, der har særlige tilpasningsvanskeligheder, udgør en særlig gruppe hjem, hvor der stilles særlige krav til forstanderne; en gennemførelse af udvalgets foranstående forslag vil ikke kunne medføre konsekvenser med hensyn til lederstillinger ved andre opdragelseshjem.

Udgifterne til gennemførelsen af dette forslag vil med de øjeblikkelige lønninger for lederne af de omhandlede hjem udgøre ialt 8.500 kr., hvoraf halvdelen i henhold til forsorgslovens § 65, stk. 11, refunderes staten med 7/10 af den fælleskommunale udligningsfond, medens 3/10 fordeles på landets kommuner i overensstemmelse med reglerne i forsorgslovens § 77. Den reelle udgift for staten bliver altså 4.250 kr.

2. Lærerlønmingerne.

a. Forhøjelse af inspektionstillæg.

Til belysning af, i hvilket omfang de normerede stillinger ved opdragelseshjemmene er besat, har overinspektionen på udvalgets foranledning foretaget en undersøgelse af normeringen pr. 1. marts 1955 af personalet ved skole- og ungdomshjem, fredeshjem, sinkehjem, hjem for børn med særlige tilpasningsvanskeligheder, samt almindelige børnehjem med skole i hjemmet.

På grundlag af denne undersøgelse kan der opstilles følgende oversigt over lærerstillingernes besættelse ved de pågældende hjem:

	Antal stillinger	Uddannede lærere	Betinget kvalificerede	Ledige stillinger
Ungdomshjem	14	5	5	4
Skolehjem	28	10	10	8
Fredehjem	10	1	5	4
Sinkehjem	20	10	3	7
Børnehjem for børn med særlige tilpasningsvanskeligheder	5	1	2	2
Børnehjem med skole	16	6	5	5
	93	33	30	30

Som det fremgår af denne oversigt, er kun en trediedel af lærerstillingerne besat med uddannede lærere, medens en trediedel af stillingerne er besat med betinget kvalificeret personale, og den resterende del af stillingerne er ubesatte. En forbedring af lønningerne må i første række sigte på at gøre *lærerstillingerne* ved opdragelseshjemmene lønmæssig mere tiltrækkende, således at børneforsorgen kan blive i stand til at konkurrere med folkeskolen og, for så vidt angår visse grupper af hjem, med særforsorgen.

Ved skrivelser af 24. november, 30. november og 8. december 1953 har socialministeriet meddelt tilslutning til, at der til lærerstillingerne ved Kjettrupgård skolehjem, Himmelev børnehjem og Vejstrup statsungdomshjem knyttedes et personligt ikke-pensionsgivende tillæg på 900 kr. årligt. Da der imidlertid trods gentagen avertering ikke har meldt sig mere end een kvalificeret ansøger til de 5 lærerstillinger, der omfattes af ordningen, må den af ministeriet godkendte forbedring betragtes som utilstrækkelig til at fremkalde ansøgninger fra kvalificeret personale.

Blandt de forslag til forbedring af lærerstillingernes aflønning, der har været fremsat, skal udvalget nævne de forslag til lærerlønninger, der er anført i bilag 3 og 4 til betænkningen af 4. april 1952 vedrørende opdragelsesmæssige metoder i opdragelseshjem. I betænkningen er der foreslået forhøjelse af lønningerne til lærere i skole- og ungdomshjem, fredehjem, børnehjem for svagt begavede eller sent udviklede børn, børnehjem for børn med særlige tilpasningsvanskeligheder, iagttagelseshjem, oplæringshjem samt for seminarieuddannede lærere ved opdragelseshjem med egen skole beliggende i kommuner, hvor det stedlige skolevæsen omfattes af bestemmelserne om

købstadsordnede skoler. Disse forbedringer af lærerlønningerne ville betyde, at førstelærerstillingerne ved en række hjem oprykkedes fra lønningsklasse 3.420 kr.—5.580 kr. til 4.800 kr.—6.000 kr. eller 4.500 kr.—5.700 kr., og at andre lærerstillinger oprykkedes til lønningsklasse 3.540 kr.—5.700 kr.

Udvalget mener imidlertid under hensyn til de tidligere nævnte begrænsninger i udvalgets kommissorium ikke at kunne fremkomme med forslag om gennemførelse af disse eller eventuelt andre generelle forbedringer, idet spørgsmålet herom må afvente den almindelige lønrevision i forbindelse med lønningskommissionens arbejde. Selvom den pensionsgivende løn for lærere ved opdragelseshjem stort set svarer til den pensionsgivende løn for folkeskolelærere, er lærerne ved opdragelseshjemmene imidlertid på afgørende punkter ringere stillede end folkeskolelærerne, idet det bundne arbejde med den lange arbejdstid på ofte afsides beliggende opdragelseshjem dels indebærer ringere muligheder for privatliv og dels forhindrer lærerne i mulighed for ekstrafortjeneste, således som der i rigt mål gives folkeskolelærerne mulighed for. For at skabe mulighed for den nødvendige tilgang af lærere til børneforsorgen, er det derfor nødvendigt at yde lærerne en kompensation for de pågældende ulemper, hvilke synspunkter allerede var fremme ved overvejelserne om de pågældende læreres lønforhold i forbindelse med lønrevisionen i 1946, jfr. herved det ved tjenestemandsløven af 1946 indførte inspektionstillæg, som blev indført for at give personalet ved opdragelseshjem vederlag for inspektion udover deres øvrige gerning. Erfaringerne har imidlertid vist, at denne kompensation ikke er tilstrækkelig, jfr. nedenfor.

Ifølge tjenestemandsløven af 1946 § 907 udgør disse inspektionstillæg, der ikke er pensionsgivende, for tjenestemændene i 1. lønningsklasse a og b, 480 kr. årligt, for tjenestemændene i 1. lønningsklasse c samt 2.—5. lønningsklasse 360 kr. årligt og for tjenestemændene i 6. lønningsklasse 300 kr. årligt. Efter at der ved lov nr. 184 af 20. maj 1952 om midlertidigt løntillæg m. v. til statens tjenestemænd var fastsat regler om dyrtidsregulering af bestillingstillæg, godkendte folketingets finansudvalg ved skrivelse af 13. januar 1953, at inspektionstillægene sidestilles med bestillingstillæg i henseende til dyrtidsregulering, således at der for tiden ydes et tillæg af 50 % til inspektionstillægene. For så vidt angår private anerkendte opdragelseshjem ydes der inspektionstillæg til ledere og medarbejdere ved disse — herunder også ledere og medarbejdere ved spædbørnehjem og optagelseshjem for spæde børn — efter tilsvarende retningslinier. I den ovennævnte betænkning af 4. april 1952 vedrørende opdragelsesmæssige metoder

ved opdragelseshjem er der stillet forslag til ændring af § 907, således at disse inspektionstillæg forhøjedes til 1.080 kr. for tjenestemænd i 1. lønningsklasse a., b. og c, 780 kr. for tjenestemænd i 1. lønningsklasse d. samt 2.—5. lønningsklasse og 600 kr. for tjenestemændene i 6. lønningsklasse. Efter dette forslag skulle inspektionstillægene ydes uden dyrtidsregulering.

Udvalget er enig i det i ovennævnte betænkning anførte med hensyn til, at inspektionstillægene bør søges forhøjet, og skal som begrundelse herfor anføre følgende:

Når inspektionstillægene indførtes ved tjenestemandsløven af 1946, skyldtes dette ifølge de for socialministeriet foreliggende oplysninger bl. a. ønsket om at yde lærerne ved opdragelseshjem en kompensation for, at disse lærere har betydelig længere arbejdstid end lærerne i folkeskolen og som følge heraf er afskåret fra at skaffe sig ekstraarbejde med deraf følgende indtægter. Medens lærerne ved opdragelseshjemmene fortsat er uden mulighed for at skaffe sig sådanne ekstraindtægter, er muligheder herfor for andre lærere siden 1946 blevet ganske væsentlig forbedret bl. a. gennem den udbygning af aftenskoler og ungdomsskoler, der har fundet sted i den senere tid. Hertil kommer, at arbejdet ved opdragelseshjemmene ganske uomtvisteligt er blevet vanskeligere i de siden krigens afslutning forløbne år. Det fremgår således klart af de af overinspektionen foretagne årlige undersøgelser af klientellet på opdragelseshjemmene samt de udskrevne elevers forhold, at de elever, der nu anbringes i opdragelseshjemmene — bl. a. som følge af en bedre sortering af eleverne og fordi man nu i videre omfang end før søger at klare mindre udprægede opdragelsesvanskeligheder uden børnenes fjernelse fra hjemmet, ligesom eleverne udskrives på et tidligere tidspunkt end før i tiden — er væsentlig vanskeligere end de elever, man tidligere modtog i disse hjem. Da arbejdstiden indenfor børneforsorgen har været større end andre steder indenfor samfundet i almindelighed, har dette medført betydelige vanskeligheder med at få det fornødne personale.

Imidlertid vil en forbedring af inspektionstillæget alene til lærerne ved opdragelseshjemmene virke uheldigt, dersom man ikke samtidig søger gennemført en tilsvarende forbedring ikke alene for de forstandere, der er ansat i lønningsklasser, der er lig med eller højere end de for lærerne gældende, men også for de ledere, afdelingsledere, faglærere og praktiske medhjælpere, der er ansat i lavere lønnede lønningsklasser, for så vidt de deltager i det opdragende arbejde og har tilsynsarbejde m. v. udenfor det almindelige arbejde. Det kan dog ikke være nødvendigt at gennemføre en tilsvarende forhøjelse for de

praktiske medhjælpere, der aflønnes i 6. lønningsklasse, idet de ovennævnte forhold ikke gør sig gældende i samme omfang for så vidt angår disse medhjælpere. Derimod vil det være nødvendigt, at en forhøjelse af inspektionstillægene også kommer til at omfatte ledere og medarbejdere ved spædbørnehjem og optagelseshjem for spæde børn, idet arbejdet ved disse hjem, der i forvejen ofte indebærer en længere arbejdstid end ved de øvrige hjem på grund af sådanne særlige forhold som sygdom hos spædbørnene, er blevet væsentlig udvidet i betydningsfuldhed og omfang efter fremkomsten af nyere synspunkter angående modersavnets betydning for de spæde børn.

Hvis man skulle holde sig indenfor rammerne af det i betænkningen af 4. april 1952 stillede forslag til forhøjelse af inspektionstillægene og samtidig tage tilbørlig hensyn til den siden da stedfundne prisudvikling, ville det være naturligt at ændre de foreslåede inspektionstillæg til honorarer, der herefter måtte have følgende størrelse:

- 1.—3. lønklasse (tjenestemandsløvens §§ 900—902) 600 kr. + procenttillæg, pr. 1. april 1955 90 %.
- 4.—5. lønklasse (tjenestemandsløvens §§ 903—904) 450 kr. — procenttillæg, pr. 1. april 1955 90 %.
6. lønklasse (tjenestemandsløvens § 905) 300 kr. + procenttillæg, pr. 1. april 1955 90 %.

De samlede udgifter til gennemførelsen af dette forslag vil ifølge beregninger foretaget af overinspektionen for børneforsorgen andrage 17.100 kr. for statshjemmenes vedkommende og ca. 400.000 kr. for de private opdragelseshjem, idet ordningen vil komme til at omfatte 322 anerkendte opdragelseshjem med ca. 1450 medarbejdere.

Det kan i denne forbindelse anføres, at de samlede lønudgifter til personalet ved anerkendte opdragelseshjem efter de senest foreliggende regnskabstal (for finansåret 1952/53) udgør ialt 14.502.536 kr., hvorved bemærkes, at der ikke i dette tal er medtaget værdien af fradrag for kost og logi for ledere og medarbejdere, der har bolig på og spiser på hjemmet, således at bruttoudgiften til lønninger er større end det angivne beløb.

Gennemførelsen af forslaget vil imidlertid kræve ændring af tjenestemandsløvens § 907, hvilket udvalget må mene bør afvente den generelle lønrevision. Da det af hensyn til børneforsorgen er uomgængeligt nødvendigt, at der tilvejebringes forbedrede muligheder for at skaffe tilgang af medarbejdere, der er egnede til pædagogisk arbejde, herunder faglærere, der foruden faglig dygtighed har pædagogisk indsigt, skal man som en midlertidig løsning foreslå, at der forløbige for

1 år fra 1. april 1955 at regne stilles et beløb af indtil 417.000 kr. til rådighed for overinspektionen til forhøjelse af inspektionstillægene udfra følgende retningslinier:

1.—3.	lønklasse	420 kr.
4. _5.	»	300 kr.
6.	»	120 kr.

For så vidt angår ledere og medarbejdere ved spædbørnehjem og optagelseshjem for spæde børn foreslås forhøjelsen ydet efter tilsvarende retningslinier, d. v. s. 300 kr. til ledere og 120 kr. til medarbejdere.

Såfremt dette forslag gennemføres, vil inspektionstillægene for de enkelte grupper af ledere og medarbejdere ved opdragelseshjem, bortset fra spædbørnehjemmene, have følgende størrelse:

1. lønningsklasse a og b (begyndelsesgrundløn 5.700 kr. og derover) :
480 kr. + 50 pct. = 420 kr. = 1.140 kr.
1. lønningsklasse c samt 2. og 3. lønklasse (begyndelsesgrundløn 3.120 kr. kr. og derover) : 360 kr. + 50 pct. + 420 kr. = 960 kr.
4. og 5. lønningsklasse (begyndelsesgrundløn 2.700 kr. og derover) :
360 kr. + 50 pct. + 300 kr. = 840 kr.
6. lønningsklasse (begyndelsesgrundløn 2.460 kr.): 300 kr. + 50 pct.
= 120 kr. = 570 kr.

Inspektionstillægene for ledere og medarbejdere ved spædbørnehjemmene vil have følgende størrelse:

1. Ledere 360 kr. + 50 pct. + 300 kr. = 840 kr.
2. Medarbejdere 300 kr. + 50 pct. + 120 kr. = 570 kr.

Beløbet fordeler sig med 17.000 kr. til personalet ved statsopdragelseshjemmene og 400.000 kr. til personalet ved de private opdragelseshjem. Af beløbet 400.000 kr. vil ca. 120.000 kr. vedrøre de hjem, der i henhold til forsorgslovens § 65, stk. 3, får deres underskud dækket af statskassen, medens ca. 280.000 kr. vedrører hjem, der i henhold til forsorgslovens § 65, stk. 4, modtager et procenttilskud fra staten til dækning af driftsudgifterne. Da ca. 60 % af udgifterne ved driften af sidstnævnte gruppe af hjem dækkes gennem plejehjælp og private midler, bliver udgifterne i henhold til forsorgslovens § 65, stk. 4, dog kun 112.000 kr.

Det foreslås derfor, at der på finansloven for 1955/56 ad § 15. VI. A. III. a. Tilskud til driften af statens opdragelseshjem 2. a. 1. lønninger til tjenestemænd bevilges et beløb af 17.000 kr. til forhøjelse af inspektionstillægene i overensstemmelse med foranstående forslag,

samt at bevillingerne ad § 15. A. VI. b. Tilskud til private og kommunale opdragelseshjem 3. Til dækning af andre udgifter ved driften af opdragelseshjem, der er henført til den i forsorgslovens § 65, stk. 3, omhandlede tilskudsordning og 4. Til ydelse af tilskud til andre anerkendte opdragelseshjem forhøjes med henholdsvis 120.000 kr. og 112.000 kr.

Det bemærkes i denne forbindelse, at udgifterne til forhøjelse af inspektionstillægene til personalet ved de i forsorgslovens § 65, stk. 3 og 4, omhandlede hjem i henhold til forsorgslovens § 65, stk. 11, refunderes staten dels af den fælleskommunale udligningsfond og dels af kommunerne i overensstemmelse med reglerne i forsorgslovens § 77, med halvdelen, således at den reelle udgift for staten vil blive 116.000 kr., hvortil kommer udgiften for så vidt angår statens opdragelseshjem, 17.000 kr. eller ialt 133.000 kr.

b. Særlige problemer vedrørende aflønningen af lærere ved opdragelseshjem for børn i den skolepligtige alder, som er beliggende i kommuner med købstadsordnet skolevæsen.

For den gruppe af Lærere, der er ansat ved opdragelseshjem for børn i den skolepligtige alder, som er beliggende i kommuner med købstadsordnet skolevæsen, gør der sig det særlige forhold gældende, at disse lærere aflønnes i 3. lønklasse (3.120 kr.—4.800 kr.) svarende til lønnen for første- og enelærere på landet, medens lærere ved købstadsordnet skolevæsen aflønnes med en grundløn af 3.300 kr.—4.980 kr. i henhold til § 32 i lov nr. 414 af 12. juli 1946 om lønning for folkeskolens lærere, hvilken bestemmelse også finder anvendelse på lærere i landkommuner, i hvilke der er indrettet købstadsordnet skolevæsen.

Med hensyn til problemets omfang bemærkes, at det drejer sig om følgende hjem:

Børnehjemmet Håbet, Fredensborg, Asminde- rød-Grønholt kommune	2 lærerstillinger
Det kgl. Opfostringshus, Hellebækgård, Tikøb (	4 lærerst., heraf
kommune . . . . .)	1 overlærer
Børnehjemmet Brejdablik, Vejlby-Risskov kom- mune	1 lærerstilling
Børnehjemmet Børnely, Skåde, Holme-Tran- bjerg kommune	1 lærerstilling
Iagttagelseshjemmet Emdrupgård, København	2 lærerstillinger
Optagelseshjemmet Barnets Hus, Rødovre kom- mune	lærere stilles til rådighed og af- lønnes af Kø- benhvs. komm.

Iagttagelsehjemmet Roskilde Hvile, Roskilde kommune	3 lærerstillinger
Optagelsehjemmet Lykkens Gave, Asminde- rød-Grønholt kommune	1 lærerstilling
Iagttagelsehjemmet Solhjem, Haslev kommune	1 lærerstilling
Hostruphøj iagttagelsehjem, Hobro	2 lærerstillinger
Struer optagelsehjem	1 lærerstilling
Iagttagelsehjemmet Skovholmgård, Asminde- rød-Grønholt kommune	1 lærerstilling
Statsoptagelsehjemmet Frederikslund, Sølle- rød kommune	1 lærerstilling
Børnehjemmet Åløkkegården, Odense	1 lærerstilling
Undløse drengeshjem, Undløse-Søndersted kom- mune	3 lærerstillinger
	<hr style="width: 10%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/> 24

Da det kgl. Opfostringshus er en egentlig eksamensskole, der er anerkendt som mellemskole, er der ikke noget problem for så vidt angår lærerne ved dette hjem, jfr. nedenfor ad 5, således at det egentlige antal stillinger ialt udgør 20.

Efter udvalgets opfattelse må det anses for rimeligt, at de pågældende lærere opnår en lønmæssig placering, der svarer til lærerne ved de købstadsordnede skoler, idet de pågældende hjem alle er beliggende enten i kommuner, hvor hele skolevæsenet er købstadsordnet eller der umiddelbart ved hjemmet ligger en købstadsordnet skole, og der udøves i disse hjem en skolevirksomhed, der efter udvalgets opfattelse må kunne sidestilles med den virksomhed, der udøves i skolerne med købstadsordnet skolevæsen. Der er således tale om et snævert afgrænset område, hvor børneforsorgen er ringere stillet end folkeskolen, og hvor dette forhold virker særligt urimeligt. Man skal i denne forbindelse også henvise til, at det af en af socialministeriets undervisningskonsulent ved opdragelsehjemmene foretaget skolepsykologisk undersøgelse af elever på almindelige børnehjem med egen skole fremgår, at der på disse hjem er tale om et ganske andet og vanskeligere elevmateriale end i de almindelige skoler.

Af disse grunde er der i udvalget enighed om, at en forhøjelse af lønningerne for disse lærere ikke vil få konsekvenser med hensyn til andre grupper af lærere indenfor børneforsorgen.

Man henleder dog opmærksomheden på, at eet statshjem, statsoptagelsehjemmet Frederikslund, vil blive berørt af ordningen, hvorfor

man skal henstille, at der på norrneringsloven for finansåret 1956/57 tilvejebringes den fornødne hjemmel til ændring af tjenestemandslovens § 902 i overensstemmelse med udvalgets nedenstående forslag.

Da der ikke i lønningsplanerne for private anerkendte opdragelseshjem findes nogen lønningsklasse svarende til den for lærere ved købstadsordnet skolevæsen gældende, skal udvalget derfor foreslå, at den i lønningsplanen for private anerkendte opdragelseshjem og for institutioner for forebyggende børneforsorg I. B. b. børnehjem og optagelseshjem fastsatte 3. lønningsklasse (3.120—4.300 kr.) deles i 2, således at der oprettes en ny 3. lønningsklasse **a** med en grundløn af 3.300 kr. stigende til 4.980 kr., hvortil kan henføres lærere med fuldstændig og afsluttet seminarieuddannelse, der er ansat ved opdragelseshjem for børn i den skolepligtige alder, som er beliggende i kommuner med købstadsordnet skolevæsen. Den hidtidige 3. lønningsklasse foreslås bibeholdt for de øvrige seminarieuddannede lærere som 3. lønningsklasse **b**.

Udgifterne ved gennemførelsen af dette forslag vil, bortset fra lærerstillingen ved Frederikslund statsoptagelseshjem, udgøre ialt 3.600 kr. årligt, hvoraf halvdelen refunderes statskassen i henhold til forsorgslovens § 65, stk. 11, af den fælleskommunale udligningsfond med $\frac{7}{10}$ og det mellemkommunale refusionsforbund med $\frac{3}{10}$, jfr. forsorgslovens § 77.

3. Spørgsmålet om vederlag for det personalet ved opdragelseshjem pålagte ekstra overarbejde i anledning af den herskende personalemangel.

Fra en række ledere af opdragelseshjem er der rejst spørgsmål om, hvorvidt det måtte være muligt at indføre en ordning, hvorefter medarbejderne ved opdragelseshjem kan oppebære vederlag for overarbejde eller ekstraarbejde, der hidrører fra, at der på grund af den herskende personalemangel findes en række ubesatte stillinger ved de pågældende hjem. Det er herved anført, at det synes urimeligt, at de pågældende ved siden af deres eget krævende arbejde helt eller delvist skal udføre en andens arbejde, fordi det ikke er muligt at få den fornødne hjælp. Denne personalemangel gør sig i særlig grad gældende med hensyn til lærerpersonalet, og for lærere ved folkeskolen ydes der betaling for overarbejde.

Overinspektionen har med hensyn til dette forslag udtalt, at overinspektionen tidligere har været opmærksom på spørgsmålet, men at man for ikke at gennemhulle lønordningen kun har ment at kunne godkende betaling for overarbejde, hvor ganske særlige forhold gjorde sig gældende. I de tilfælde, hvor overinspektionen tidligere har godkendt betaling for overarbejde, har man som hovedregel gjort det i form af et vederlag een gang for alle.

Løvrigt har overinspektionen udtalt, at det normalt må være en forudsætning for gennemførelse af en ordning, hvorefter der skulle kunne betales for overarbejdet efter fast takst, at der fastsættes en norm for, hvor mange timers dagligt eller ugentligt arbejde, der skal præsteres, forinden der kan ydes betaling for overarbejde. En sådan arbejdstidsnorm vil det imidlertid være meget vanskeligt at fastsætte, idet arbejdets karakter er så forskelligartet, såvel indenfor det enkelte opdragelseshjem som opdragelseshjemmene imellem. F. eks. vil arbejdstiden på lærlingeplejehjemmene ofte væsentligt overstige arbejdstiden på de øvrige typer af opdragelseshjem, idet en væsentlig del af arbejdet ved lærlingeplejehjemmene dog består i rådgivningstjeneste, der ikke stiller samme krav til medarbejdernes arbejdsindsats som arbejde, hvor pågældende skal beskæftige eleverne.

I denne forbindelse må man erindre, at hensynet til de i hjemmene anbragte børn medfører, at man formentlig skal være varsom med at fastsætte en normal højeste arbejdstid ved opdragelseshjemmene, idet et sådant forhold kan medvirke til at udviske opdragelseshjemmenes karakter af hjem og gøre dem mere institutionsprægede.

Endvidere må det efter overinspektionens opfattelse være en betingelse for betaling for overarbejde, at der er vakance i en stilling, eller at der af anden grund midlertidig må pålægges medarbejderne en væsentlig forøget arbejdsbyrde.

Løvrigt er det overinspektionens indtryk, at arbejdet i opdragelseshjemmene normalt er så krævende, at det vil være uforsvarligt gennem en længere periode at pålægge den enkelte medarbejder overarbejde, selvom medarbejderne af hensyn til betalingen måtte være interesseret i at have overarbejde.

En nyordning, hvorefter der i videre omfang end hidtil ydes betaling for overarbejde, vil derfor medføre, at overinspektionen i det enkelte tilfælde må føre en nøje kontrol med nødvendigheden af overarbejdet, en kontrol, der ikke alene vil pålægge overinspektionen et betydeligt ekstraarbejde, men som også vil give hjemmenes ledere forøget arbejde.

Som ovenfor anført vil det næppe være rigtigt at gennemføre en

ordning, hvorefter der i alle tilfælde kan gives betaling efter fast takst for overtimer, men overinspektionen er på den anden side opmærksom på, at det sikkert vil være nødvendigt; i højere grad end hidtil at honorere præsteret overarbejde i form af vederlag een gang for alle.

Det må være en forudsætning for udbetaling af sådant vederlag, at overinspektionen modtager en begrundet ansøgning fra hjemmet med angivelse af årsagen til overarbejdet og dets omfang samt om arbejdets tilrettelæggelse iøvrigt under pågældende vakance. Overinspektionen vil da på dette grundlag og under hensyntagen til de af finansministeriet og undervisningsministeriet til enhver tid fastsatte overtimesatser kunne fastsætte vederlagets størrelse, idet man dog bør nedsætte dette noget i forhold til, hvad fuld overtimebetaling ville andrage. Ved beregningen af vederlaget bør der så vidt muligt kun tages hensyn til det arbejde, der ligger udover 54 timers arbejdsuge, og der må i hvert fald være tale om overarbejde af mindst 1 time i gennemsnit daglig i den pågældende periode.

Overinspektionen har iøvrigt oplyst, at overinspektionen i nogle tilfælde har været stillet overfor krav om særlig betaling til forstanderhustruer for ekstraarbejde på grund af manglende huslig medhjælp, f. eks. en kokkepige. Man har i nogle tilfælde ydet særlig godtgørelse, men nærer betænkelighed derved af hensyn til den forsvarlige udførelse af husmodergerningen i hjemmet. Man mener dog, at der kan forekomme tilfælde, hvor en særlig godtgørelse må anses for påkrævet, uden at man kan stille krav om, at arbejdstiden skal overstige 9 timer daglig.

Tilslut har overinspektionen henledt opmærksomheden på, at en gennemførelse af overtimebetaling i form af vederlag een gang for alle vil kunne få konsekvenser med hensyn til beregningen af godtgørelse for mistede fridage ved de hjem, hvor sådan godtgørelse efter reglerne kan gives. Da en medarbejder ikke kan få betaling for arbejde på en fridag både gennem et vederlag een gang for alle og ved anvisning af godtgørelse for mistede fridage, bør man pålægge hjemmene ved beregning af godtgørelse for mistede fridage at regne sådanne fridage, som er honoreret på anden måde, som om der faktisk var holdt fri pågældende dage.

Overinspektionen har derfor indstillet, at der meddeles overinspektionen bemyndigelse til i overensstemmelse med de foran skitserede retningslinier på grundlag af fremsendte ansøgninger at godkende udbetaling af vederlag een gang for alle til personalet ved opdragel-

seshjemmene, for så vidt de pågældende har haft overarbejde af større omfang ved hjemmene.

Udvalget kan for sit vedkommende ganske tiltræde de af overinspektionen fremførte synspunkter og skal indstille, at der foreløbig for 1 år fra 1. april 1955 at regne til dette formål stilles et beløb af 20.000 kr. til rådighed for overinspektionen til ydelse af vederlag een gang for alle til medarbejdere ved opdragelseshjem for overarbejde i tilfælde, hvor dette skyldes, at der er ubesatte stillinger ved opdragelseshjemmene, idet man forudsætter, at vederlag kun ydes, når overarbejde er beordret og kontrollabelt.

Det omhandlede beløb vil fordele sig med 2.000 kr. til medarbejdere ved statens opdragelseshjem og 18.000 kr. til medarbejdere ved private opdragelseshjem. Af sidstnævnte beløb vil 8.000 kr. vedrøre medarbejdere ved opdragelseshjem, der er henført til den i forsorgslovens § 65, stk. 3, omhandlede tilskudsordning og 10.000 kr. medarbejdere ved andre anerkendte opdragelseshjem, jfr. forsorgslovens § 65, stk. 4.

Det foreslås derfor, at der paa finansloven for 1955/56 ad § 15. VI. A. III. a. Tilskud til driften af statens opdragelseshjem. 2. a. Lønninger og honorarer m. v. som nyt nr. 5. Vederlag een gang for alle bevilges et beløb af 2.000 kr., samt at der af § 15. VI. A. III. b. Tilskud til private og kommunale opdragelseshjem som nyt nr. 5. Til rådighed til ydelse af vederlag een gang for alle til medarbejdere ved anerkendte opdragelseshjem for overarbejde bevilges 18.000 kr.

Det bemærkes i denne forbindelse, at den reelle udgift for staten efter refusion fra den fælleskommunale udligningsfond og kommunerne i henhold til forsorgslovens § 65, stk. 11, vil blive 11.000 kr.

4. Barneplejerskernes lønninger.

- a. Forhøjelse af lønningerne til uddannede barneplejersker, der er ansat ved spædbørnehjem og optagelseshjem for spæde børn.*

Udover de ovennævnte særligt presserende forbedringer af lønningerne har overinspektionen overfor udvalget henledt opmærksomheden på nødvendigheden af en forbedring af den nuværende lønningsklasse I. B. c. — Spædbørnehjem og optagelseshjem for spæde børn — 3., hvorefter uddannede barneplejersker ved disse hjem aflønnes med en grundløn af 1.800 kr. stigende til 2.550 kr., idet denne lønningsklasse såvel absolut set som set i relation til 5. lønnings-

klasse for den forebyggende børneforsorg (vuggestuerne) er placeret for lavt, idet uddannede barneplejersker ved vuggestuerne aflønnes med en grundløn af 2.100 kr. stigende til 2.820 kr., men uden adgang til inspektionstillæg.

Overinspektionen har herved henvist til, at det har vist sig vanskeligt for spædbørnehjemmene og optagelseshjemmene for spæde børn at klare sig i konkurrencen med vuggestuerne ved besættelse af stillinger, til hvilke der kræves 3-årig barneplejeuddannelse, idet arbejdet ved vuggestuerne gennemgående er mindre krævende (intet søndagsarbejde, intet natarbejde eller forskudt arbejdstid), og lønnen er bedre end ved spædbørnehjemmene. Overinspektionen har herefter indstillet, at lønningsklasse c. 3. ligestilles med lønningsklasse 5 ved de forebyggende institutioner.

Når lønnen til barneplejersker ved vuggestuer ved fastsættelsen af lønningsplanen i 1946 blev fastsat til 2.100 k tv—2.820 kr., skyldtes det, at vuggestuerne ikke skulle stilles ringere end børnehaverne, hvortil kom, at der endnu dengang var et større antal sygeplejersker beskæftiget som assistenter ved vuggestuerne. Imidlertid var der pr. 1. december 1954 i normerede stillinger som assistenter ved vuggestuer ansat 116 autoriserede barneplejersker og 12 sygeplejersker. Samtidig var der i normerede stillinger ved spædbørnehjem ansat 43 autoriserede barneplejersker og 6 sygeplejersker. Årsagen til, at man ikke i 1946 fandt det rimeligt at fastsætte samme løn ved spædbørnehjem og optagelseshjem for spæde børn som ved vuggestuerne var, at barneplejerskernes uddannelse dengang endnu var ringere end sygeplejerskernes.

Under hensyn til det af overinspektionen udtalte samt under henvisning til foranstående finder udvalget, at det for at skaffe en tilfredsstillende tilgang af uddannet personale ved spædbørnehjem er nødvendigt med en lønforbedring. Man mener dog ikke at kunne gå længere end til at foreslå, at lønningsklasse I.B. c. 3. Uddannede barneplejersker ved spædbørnehjem og optagelseshjem for spæde børn ændres fra 1.800 kr., stigende hvert 3. år med 150 kr. til 2.550 kr., til 2.100 kr., stigende hvert; 3. år med 150 kr. til 2.550 kr.*) Med hensyn til medregning af anciennitet, erhvervet i den hidtil gældende lønningsklasse, foreslås princippet i tjenestemandslovens § 27, stk. 5, lagt til grund.

Udgiften til gennemførelsen af dette forslag, der omfatter 60 stillinger, vil udgøre ca. 21.500 kr. Da størsteparten af disse hjem kun

*) Svarer til den i tjenestemandslovens § 623 omhandlede lønklasse, hvortil bl. a. plejere og plejersker ved rigshospitalet er henført.

oppebærer procenttilskud i henhold til forsorgslovens § 65, stk. 4, og kun ganske enkelte er underskudsdekkeede i henhold til § 65, stk. 3, vil statens udgifter antagelig ikke overstige 11.000 kr., og heraf påhviler det kommunerne i henhold til § 65, stk. 11, at refundere halvdelen, således at statens reelle merudgift ved forslagets gennemførelse næppe vil overstige 5.500 kr.

b. Forhøjelse af barneplejeelevernes lønninger.

Fra forskellig side har der været rejst spørgsmål om en forbedring af barneplejeelevernes lønninger. Landsforeningen forebyggende børneværn har således på sin generalforsamling i april 1951 vedtaget en henstilling til myndighederne om at søge gennemført en forbedring af barneplejeelevernes lønninger under deres uddannelse. Endvidere har skoleudvalget for barneplejeskolen og Dansk barneplejeråd fremsat forslag om en forbedret lønningsplan for barneplejeeleverne. Udvalget har derfor fundet det rigtigst at undersøge, hvorvidt en forhøjelse må anses for nødvendig.

Med hensyn til de godkendte lønninger til barneplejeeleverne skal følgende oplyses:

For så vidt angår *eleverne på spædbørnehjemmene* er lønningerne efter forudgående brevveksling med rigsdagens finansudvalg angående forbedring af lønningerne ved de statsanerkendte private opdragelseshjem, bortset fra skole- og ungdomshjem, jfr. folketingets finansudvalgs skrivelse af 11. juli 1946 (aktstykke nr. 689), fastsat ved socialministeriets cirkulære af 20. februar 1948, bilag 3, afsnit I. Lønningerne andrager foruden uniform og fri station for 1. års elever 75 kr., for 2. års elever 100 kr. og for 3. års elever 125 kr. månedlig.

For så vidt angår *elever i vuggestuer* andrager de gældende lønninger i henhold til cirkulæret af 20. februar 1948, jfr. den i cirkulærets bilag 3, afsnit II, indeholdte lønningsplan, foruden uniform og fri station, 50 kr. i de sidste 9 måneder af første uddannelsesår, medens der i de første 3 måneder ikke ydes nogen kontantløn, 90 kr. i andet uddannelsesår og 125 kr. i 3. uddannelsesår.

Elevlønningerne blev i sin tid fastsat under hensyntagen til lønningerne til sygeplejeeleverne ved rigshospitalet. For barneplejeelever i vuggestuer blev lønningerne for 1. og 2. års elever fastsat lavere end lønningerne for barneplejeelever i spædbørnehjem under hensyn til nødvendigheden af nattevagt og den længere arbejdstid samt søndagstjenesten ved spædbørnehjemmene. For 3. års elever fastsattes

lønningerne til det samme beløb for begge grupper af elever, idet eleverne i dette elevår gør tjeneste ved børnehaver og børnehospita-
ler. Udvalget har til brug ved sine overvejelser af spørgsmålet om en
eventuel forhøjelse af barneplejeelevernes lønninger indhentet oplys-
ninger om den nuværende størrelse af de af righospitalet ydede løn-
ninger, der fra 1. januar 1949 ændredes således, at der ydes et grund-
beløb + de til enhver tid for statens honorarer gældende procenttil-
læg samt størrelsen af de lønninger, der iøvrigt ydes til sygeplejeele-
ver. Herom kan oplyses følgende:

Rigshospitalet:

Der ydes for 1., 2. og 3. års elever henholdsvis 65, 90 og 110 kr.
månedligt + det til enhver tid gældende honorartillæg, d. v. s. fra 1.
april 1955 at regne henholdsvis 123,50 kr., 171 og 209 kr.

Kommunale sygehuse udenfor København:

Der ydes for 1., 2. og 3. års elever henholdsvis 60, 70 og 85 kr. må-
nedligt + det til enhver tid gældende honorartillæg, d. v. s. fra 1.
april 1955 at regne henholdsvis 114 kr., 133 kr. og 161,50 kr.

Københavns kommunes hospitaler:

Der ydes for 1., 2. og 3. års elever henholdsvis 135, 165 og 195 kr.
månedligt uden honorartillæg.

I alle tilfælde ydes der tillige fri station, fri uniform og vask.

Under hensyn til de således indhentede oplysninger om sygepleje-
elevernes lønninger er udvalget enig i, at lønnen til barneplejeele-
verne, der er uforandret siden 1946, tiltrænger en forhøjelse, der bør
fastsættes nogenlunde i overensstemmelse med den siden 1946 sted-
fundne prisstigning, d. v. s. en forhøjelse på ca. 33 pct.

Udvalget skal herefter foreslå, at *lønningerne til barneplejeelever
på spædbørnehjem fastsættes til 100 kr., 130 kr. og 160 kr. månedligt,*
hvortil kommer fri station, fri uniform og vask, og at lønnen til *barne-
plejeelever ved vuggestuer fastsættes til 80 kr., 120 kr. og 160 kr. for
henholdsvis 1., 2. og 3. elevår,* hvortil kommer fri station, fri uniform
og vask.

Endvidere foreslås det, at der for fremtiden ydes kontantløn i hele
det første uddannelsesår i vuggestuer i modsætning til den nugæl-
dende ordning, hvor der kun ydes løn i de sidste 9 måneder af året.

Til støtte herfor skal man henvise **til**, at eleverne afholder sig fra at søge uddannelse i vuggestuerne, fordi de ikke opnår nogen løn i de første 3 måneder, ligesom det synes mindre rimeligt ikke at yde noget vederlag for det arbejde, der dog faktisk udføres af eleverne også i dette tidsrum. I denne forbindelse skal opmærksomheden henledes på, at uddannelsen ifølge de fastsatte regler angående barneplejerskedannelsen i de første 2 år kan foregå enten på spædbørnehjem eller i vuggestuer, dog at højst det ene års praktiske uddannelse kan gennemføres på vuggestuer. Gennemførelse af den foreslåede ordning med løn i de 3 første måneder til 1. års elever i vuggestuer vil, beregnet for finansåret 1954/55, andrage 43.700 kr., og statens andel heri 17.500 kr.

Endelig har overinspektionen anbefalet, at der til de elever, som ikke modtager kost og logi på institutionen, ydes en godtgørelse herfor på *150 kr. månedlig* i København, Frederiksberg og Københavns amtsrådsreds, *140 kr. månedlig* i købstæder over 10.000 indbyggere og større forstæder til disse samt Birkerød, Brøndbyøster og Brøndbyvester og Hørsholm kommuner, *130 kr. månedlig* i øvrige købstæder samt bymæssige bebyggelser i landkommuner samt *120 kr. månedlig* i landkommuner. Disse beløb svarer til det beløb, skattevæsenet medregner i tilfælde af kontant løn + kost og logi.

Under henvisning hertil skal udvalget anbefale, at overinspektionens indstilling følges og således, at beløbet fremtidig reguleres i overensstemmelse med den af statens ligningsdirektorat godkendte normalværdi af kost og logi.

Merudgifterne ved gennemførelsen af de pågældende forslag kan anslås til ialt 225.000 kr., der fordeler sig således:

Elever ved spædbørnehjem: 81.500 kr., hvoraf statens andel vil blive ca. 17.500 kr., medens et tilsvarende beløb afholdes af kommunerne i henhold til forsorgslovens § 65, stk. 11. Endvidere kan det forventes, at en del af de resterende 46.500 kr. vil blive søgt dækket gennem tilskud af socialministerens rådighedssum.

Elever ved vuggestuer: 115.500 kr., hvoraf statens og kommunernes andel vil udgøre henholdsvis ca. 46.200 kr. og ca. 34.650 kr. Heri er indbefattet merudgifter i forbindelse med gennemførelsen af en ordning, hvorefter der også ydes disse elever løn i de 3 første måneder.

Elever ved børnehaver: 28.000 kr., hvoraf statens andel vil udgøre 19.500 kr., medens det vil påhvile kommunerne at udrede resten eller 7.500 kr.

5. Enkelttilfælde.

a. Normering af en stilling som plejemoder ved skolehjemmet Himmelbjerggården.

Fra tilsynsrådet for skolehjemmet Himmelbjerggården har socialministeriet gennem overinspektionen for børneforsorgen modtaget indstilling om normering af en ny stilling som plejemoder ved afdelingen »Lillehjem« under henvisning til, at den nuværende ordning, hvorefter en af lærerinderne bestrider stillingen som plejemoder, er uheldig, idet der pålægges den pågældende lærerinde en urimelig stor arbejdsbyrde. Da der imidlertid ikke inden for den fastsatte normering er mulighed for at placere en ny medarbejder, vil det være nødvendigt at søge normeringen udvidet med yderligere 1 stilling.

Under hensyn til, at det drejer sig om vanskelige elever, vil det være nødvendigt, at stillingen besættes med en medarbejder med erfaring og modenhed, hvorfor overinspektionen indstillede, at den nye stilling placeredes som afdelingsleder i 5. lønklasse (2.700-3.900 kr.).

Finansministeriet har for sit vedkommende tiltrådt, at der oprettes en stilling som plejemoder ved afdelingen »Lillehjem« på Himmelbjerggården, dog således at stillingen placeres i 6. lønningsklasse (2.460—3.000 kr.).

Efter at sagen har været forhandlet mellem socialministeriet og finansministeriet, har finansministeriet imidlertid erklæret sig villig til at overveje en højere placering af stillingen, men at man forinden videre foretages kunne ønske oplysninger om de krav, der i uddannelsesmæssig og anden henseende stilles ved besættelsen af afdelingslederstillinger som den omhandlede samt om de vanskeligheder, der i det hele foreligger med hensyn til en passende rekruttering til skole- og ungdomshjem.

Efter nedsættelsen af nærværende udvalg har socialministeriet overdraget til dette nærmere at redegøre for de af finansministeriet stillede spørgsmål samt iøvrigt fremkomme med indstilling angående den omhandlede stillings normering.

Til belysning af vanskelighederne med hensyn til rekrutteringen af personale til opdragelseshjemmene har udvalget på grundlag af den ovenfor side 11 og 12 omhandlede undersøgelse af normeringen pr. 1. marts 1955 af personalet ved skole- og ungdomshjem, fredeshjem, sinkehjem, hjem for børn med særlige tilpasningsvanskeligheder samt almindelige børnehjem, med skole i hjemmet opstillet følgende over-

sigt over besættelsen af stillingerne som afdelingsledere, faglærere og praktiske medhjælpere ved de pågældende hjem:

	Antal stillinger	Kvalificerede medarbejdere	Ukvalificerede eller betinget kvalificerede medarbejdere	Ledige stillinger
Ungdomshjem	50	33	12	5
Skolehjem	31	16	13	2
Fredehjem	43	30	9	4
Sinkehjem	36	15	20	1
Børnehjem for børn med særlige tilpasningsvanskeligheder	16	7	7	2
Børnehjem med skole	33	7	21	5
	209	108	82	19

Med hensyn til de krav, der i uddannelsesmæssig henseende stilles ved besættelsen af afdelingslederstillinger bemærkes, at disse falder ind under arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 11. juli 1951 af regler om ansættelsesforholdene for det fast ansatte personale ved anerkendte opdragelseshjem, bortset fra statshjem, hvor det i § 9 er fastsat, at det er en betingelse for ansættelse i normeret stilling, at pågældende har gennemgået den uddannelse, som socialministeriet til enhver tid har fastsat for bestridelsen af vedkommende stilling.

Er den ansatte ikke i besiddelse af de fornævnte kvalifikationer, vil lønnen i henhold til bekendtgørelsens § 9, stk. 2, efter overinspektionens skøn være at nedsætte, i almindelighed med 15 pct.

De nærmere regler for uddannelsen er fastsat i en bekendtgørelse af 8. marts 1952. Efter denne bekendtgørelse består uddannelsen af en 5 måneders grunduddannelse og en 7 måneders videregående uddannelse.

Grunduddannelsen tager sigte på at kvalificere deltagerne til at søge stillinger som medarbejdere ved almindelige børnehjem og optagelseshjem for børn i alderen 2—14 år samt som ledere ved mindre hjem af denne art. Endvidere tager den sigte på at danne grundlaget for den videregående uddannelse. Denne uddannelse meddeles for tiden kun på Hindholm højskole, men der vil blive søgt oprettet yderligere en skole på Jægerspris.

Den videregående uddannelse tager sigte på at uddanne ledere til større almindelige børnehjem og optagelseshjem samt ledere og med-

arbejdere ved iagttagelseshjem og opdragelseshjem for vanskelige og svagt begavede børn og unge.

Herudover må der imidlertid lægges afgørende vægt på, at medarbejdere foruden den gennem kursus opnåede viden er i besiddelse af de fornødne personlige egenskaber, såsom modenhed, almen dannelse, pædagogisk forståelse m. v. Det er imidlertid vanskeligt at præcisere, i hvilket omfang medarbejderne skal have disse særlige egenskaber. Specielt vedrørende stillingen som afdelingsleder ved skolehjemmet Himmelbjerggården kan det anføres, at udover et selvfølgeligt krav om interesse for arbejdet og evne til at forstå og omgås børn, må der kræves lederevne, således at pågældende kan tilrettelægge det daglige arbejde på afdelingen, lede det og deltage i det for at få det gennemført. En afdelingsleder kommer til at forme elevernes tilværelse derved, at hun forestår opdragelsen og leder fritidssystemerne, og har i det hele ansvaret for forholdet mellem elever og personale. Netop derved, at der er tale om en selvstændig afdeling i egen bygning, kan det iøvrigt ikke undgås, at afdelingslederen i vidt omfang kommer til at handle på eget ansvar, ligesom der er tale om en arbejdsbyrde, der medfører en arbejdstid, der overstiger selv den for børneforsorgen gældende 54 timers arbejdsuge.

Med hensyn til den antagne afdelingsleder frk. Østergård kan det iøvrigt oplyses, at pågældende, der er født den 15. juni 1923, efter forskellig virksomhed indenfor barneplejen tog ansættelse som medhjælper ved optagelseshjemmet Haraldslund, Ålborg, hvor hun var ansat i tiden maj 1948—september 1948. Herefter var hun assistent på børnehjemmet Solhjem, Vejle, indtil november 1951, da hun påbegyndte grunduddannelsen på Hindholm højskole. Fra denne uddannelses afslutning i maj 1952 og indtil ansættelsen ved Himmelbjerggården i oktober 1953 var hun ansat som 1. assistent ved børnehjemmet Hyrdegyden, Nyborg. Hun aflønnedes i denne stilling i lønningsklasse 2.460—3.000 kr.

Under hensyn til den mere selvstændige stilling ved skolehjemmet samt det større ansvar, der nødvendigvis må påhvile hende, ikke alene på grund af stillingens selvstændige karakter, men også på grund af det vanskeligere elevmateriale, der er tale om, er det udvalgets opfattelse, at stillingen må sammenlignes med stillingen som leder af et mindre børnehjem uden egen skole, hvorfor det indstilles, at stillingen oprykkes fra lønningsklasse I. A. 6. (2.460—3.000 kr.) til 5. lønningsklasse (2.700—3.900 kr.). Det bemærkes, at afgørelse med hensyn til normeringen af disse stillinger træffes individuelt i hvert enkelt tilfælde, således at en oprykning af stillingen ikke vil kunne

forventes at indebære konsekvenser med hensyn til andre stillinger som afdelingsledere.

Det bemærkes, at gennemførelsen af udvalgets forslag vil medføre en merudgift på 240 kr., hvoraf halvdelen refunderes staten af kommunerne i henhold til forsorgslovens § 65, stk. 11.

b. Aflønningen af en småbørnskonsulent for menighedsbørnehaverne.

I skrivelse af 4. november 1947 godkendte socialministeriet, at de samarbejdende menighedsbørnehaver forsøgsvis og foreløbig for tiden indtil 1. november 1948 ansatte cand. psych, frk. Ester Holm som småbørnskonsulent for menighedsbørnehaverne, således at udgifterne til frk. Holms løn, der var fastsat svarende til lønnen for en leder af en flerleddet institution for forebyggende børneforsorg, blev opført som tilskudsberettiget driftsudgift for menighedsbørnehaverne.

Småbørnskonsulenten fik til opgave at besøge de eksisterende 70 menighedsbørnehaver i København og provinsen 1 til 2 gange årligt for at være børnehavelederne til hjælp ved at give råd angående behandlingen af vanskelige børn. Endvidere skulle småbørnskonsulenten kunne tilkaldes af børnehavelederne, når disse mente at have brug for konsulentens øjeblikkelige hjælp ved at give råd angående behandlingen af enkelttilfælde.

Denne ordning er senere flere gange forlænget, således at pågældende fortsat aflønnes på samme måde som ledere af flerleddede institutioner for forebyggende børneforsorg, jfr. lønningsplanen for private anerkendte opdragelseshjem og for institutioner for forebyggende børneforsorg, lønningsklasse II. A. 1. grundløn 3.900 kr. stigende hvert 3. år med 300 kr. indtil 4.500 kr.

De samvirkende menighedsbørnehaver har nu andraget om tilladelse til at aflønne frk. Holm i lønningsklasse 5.700 kr. stigende hvert 3. år med 600 kr. indtil 7.500 kr., svarende til aflønningen af inspektører af 2. grad i overinspektionen for børneforsorgen.

Overinspektionen har for sit vedkommende anbefalet, at andragendet imødekommes, og har herved henvist til, at småbørnskonsulent - arbejdet stiller langt større krav til sin udøver end arbejdet som leder af flerleddede institutioner for forebyggende børneforsorg, ligesom overinspektionen har peget på, at frk. Ester Holm har både den almindelige børnehavelærerindeuddannelse og psykologisk-pædagogisk eksamen foruden en solid praktisk erfaring i opdragelse af småbørn.

Til brug ved overvejelserne med hensyn til, hvilken lønning, der vil kunne godkendes som tilskudsberettiget driftsudgift har udvalget

opstillet følgende oversigt over, hvilke lønninger, der iøvrigt ydes personer, der har psykologisk uddannelse:

1. Staten.

Københavns universitets børnepsykologiske klinik.

Chefen for klinikken (den ledende psykolog)	lønklasse	7.500—8.700 kr.
2 souschefer . . . . . »		5.700—7.500 kr.
2 assisterende psykologer . . . . . »		3.600—5.760 kr.

Rigshospitalet.

6 heldagspsykologer . . . . . »		3.600—5.760 kr.
1 halvdagspsykolog, løn i forhold til _____ »		3.600—5.760 kr.

Psykologer ved sindssygehospitalet i

<i>Århus.</i> . . . . . »		3.600—5.760 kr.
---------------------------	--	-----------------

2. Københavns kommune.

Bispebjerg hospital, psykiatrisk afdeling.

Heldagspsykologer, kommunens 8. lønkl. »		4.290—4.790 kr.
--	--	-----------------

Skolepsykologisk kontor.

Skolepsykologer aflønnes i kommunens 4. lønningsklasse grundløn 6.550 kr.—7.900 kr. svarende til lønnen for viceskoleinspektøren.

3. Kommuner udenfor København.

Psykologer beskæftiget indenfor skolevesenet er i almindelighed placeret i lønklasse 4.800—6.000 kr. (svarende til viceinspektører). I købstæderne samt Københavns omegnskommuner er en række skolepsykologer, der er ansat alene eller som ledere, aflønnet i lønklassen 5.700—7.500 kr. Specielt vedrørende Frederiksberg kommune kan det oplyses, at den ledende skolepsykolog lønnes som skoleinspektør (5.700—7.500 kr.), medens 2 faste skolepsykologer er placeret i lønklasse 4.800—6.000 kr.

Udvalget er for sit vedkommende enig i det angående omfanget af pågældendes virksomhed anførte. Under henvisning til det ovenfor angående aflønningen af andre psykologer, der er ansat i statens og kommunens tjeneste, anførte, mener udvalget dog ikke at kunne an-

befale, at der tillægges pågældende en løn af 5.700—7.500 kr., men udvalget skal indstille, at det godkendes, at pågældendes lønning forhøjes fra 3.900—4.500 kr. til 4.800 kr. stigende hvert 3. år med 600 kr. til 6.000 kr. og således, at lønudgiften opføres som tilskudsberettiget driftsudgift for menighedsbørnehaverne.

Da pågældende for tiden har et alderstillæg, udgør hendes bruttolønning for tiden 12.300 kr., medens bruttolønningen, såfremt udvalgets forslag gennemføres, vil blive 13.631 kr., således at der er tale om en lønstigning på 1.331 kr. Af denne merudgift vil statens andel udgøre 40 pct. eller 530 kr., og kommunernes andel 30 pct. eller 400 kr., jfr. forsorgslovens § 127, stk. 1., medens resten afholdes af menighedsbørnehaverne.

c. Aflønningen af forstander og lærere ved Det kgl. Opfostringshus.

Efter at Det kgl. Opfostringshus, der siden 1. april 1952 har været anerkendt som børnehjem, i sommeren 1953 efter gennemførelsen af de nødvendige om- og tilbygningsarbejder har taget ejendommen Hellebækgård i brug, har socialministeriet ved skrivelse af 3. oktober 1953 meddelt Opfostringshuset fornyet anerkendelse som børnehjem i henhold til forsorgslovens § 157, stk. 1, med en belægning på 74 drenge i alderen fra ca. 11 til ca. 15 år.

Efter at flytningen har fundet sted, har undervisningsministeriet ved en skrivelse af 10. januar 1954 meddelt Opfostringshusets skole ret til at afholde mellemskoleeksamen, første gang i maj-juni eksamenstermin 1955.

Opfostringshusets forstander aflønnes med en grundløn på 5.700—7.500 kr. Efter den nugældende lønningsplan for de private opdragelseshjem har denne forstanderstilling imidlertid hidtil kun kunnet henføres til lønningsklasse 1. b. (grundløn 4.800—6.000 kr.) under afsnit B. b., men ved skrivelse af 15. oktober 1952 har finansministeriet dog tiltrådt, at der tillægges ham et personligt pensionsgivende løntillæg af en sådan størrelse, at det til enhver tid udligner forskellen mellem hans pensionsgivende lønning i lønningsklasse 4.800—6.000 kr. og det beløb, han i samme lønningsdele ville have opnået, såfremt han pr. 1. august 1952 var blevet placeret i lønningsklasse 5.700—7.500 kr.

Overlæreren aflønnes i Københavns kommunes lønningsklasse 6. b. med en grundløn 3.900—6.280 kr. Hans tilskudsberettigede lønning har dog hidtil — ligesom de 2 andre læreres — været henført til 3. lønningsklasse (3.120—4.800 kr.) under afsnit B. b. i lønningsplanen

for de private opdragelseshjem. Efter undervisningsministeriets anerkendelse af institutionen som eksamensmellemskole har overinspektionen foreslået, at overlærerstillingen normeres i lønningsklasse 4.500 kr. stigende til 5.700 kr. svarende til aflønningen af overlærere i folkeskolen.

Ifølge overinspektionens indstilling har overinspektionen oprindeligt ment, at Opfostringshuset ville kunne nøjes med 2 normerede lærere, så længe institutionen kun havde 3 klasser. Det har imidlertid vist sig, at det ikke er muligt at få stedlige lærerkræfter i det omfang, som tidligere forudsat, idet lærerpersonalet ved de nærmeste kommunale skoler på grund af lærermangel har påtaget sig et så stort antal overtimer, at det ikke kan stille sig til rådighed for Opfostringshuset. Hertil kommer, at undervisningen i en eksamensmellemskole forudsætter, at hver klasse har ca. 36 ugentlige undervisningstimer, og at der udover dette antal timer må være lærere til stede i de timer, i hvilke eleverne forbereder sig til skolen.

Det er tanken, at forstanderen skal undervise 12 timer og overlæreren 18 timer, og overlæreren skal herudover bistå forstanderen med forskelligt administrativt arbejde og have inspektion i betydeligt omfang. Overinspektionen finder det derfor påkrævet, at der normeres 3 lærerstillinger med grundløn 3.300—4.980 kr. svarende til aflønningen af lærere ved skoler med købstadsordnet skolevæsen, idet denne lønning gives overalt ved eksamensskoler, uanset om disse er beliggende på landet eller i købstæderne, og idet Opfostringshusets lærere efter overinspektionens opfattelse ikke på dette punkt kan stilles ringere end andre lærere.,

Undervisningsministeriet har i en over sagen indhentet erklæring efter brevveksling med undervisningsinspektøren for mellem- og real-skolerne udtalt, at der fra undervisningsministeriets side intet vides at erindre imod det af overinspektionen stillede forslag om de nævnte normeringer og de foreslåede lønninger for forstanderen og lærerne ved Opfostringshuset.

Under hensyn til, at Opfostringshuset efter flytningen til Hellebækgård således har fået en væsentlig anden karakter og nu er anerkendt som eksamensmellemskole, er udvalget ganske enig i, at det må anses for velbegrundet, at stillingen som forstander ved denne institution normeres i lønningsklasse 5.700—7.500 kr.

Da indførelsen af lønningsklasse 5.700—7.500 kr. ved børnehjem og optagelseshjem imidlertid må anses for en principiel ændring af lønningsplanen, mener udvalget, at den endelige afgørelse af dette spørgsmål bør henskydes til de generelle forhandlinger i forbindelse

med lønningskommissionen. Det bemærkes i denne forbindelse, at der som ovenfor anført allerede er tillagt pågældende et personligt pensionsgivende tillæg af en sådan størrelse, at det til enhver tid udligner forskellen mellem hans pensionsgivende lønning og lønningsklassen 5.700—7.500 kr.

For så vidt angår lærerne kan udvalget tiltræde den af overinspektionen foreslåede løn til overlæreren (4.500 —5.700 kr.), idet skolen efter anerkendelsen som eksamensmellemskole opfylder de i lov om lønninger til folkeskolens lærere stillede krav for ansættelse af en overlærer. På grund af skolens egenartede karakter indenfor børneforsorgen vil en sådan anvendelse af folkeskolens regler i nærværende tilfælde ikke få konsekvenser.

Hvad endelig angår de 3 lærere, kan udvalget ligeledes tiltræde de af overinspektionen foreslåede lønninger (3.300—4.980 kr.), jfr. iøvrigt herved udvalgets foranstående bemærkninger ad 2 b, hvori udvalget har stillet forslag om indførelse af en ny lønklasse I. B. b. 3. a. (3.300 kr.—4.980 kr.), hvortil foreslås henført samtlige lærere, der er ansatte ved opdragelseshjem med egen skole, der er beliggende i kommuner med købstadsordnet skolevæsen.

Det bemærkes, at gennemførelsen af udvalgets forslag vedrørende overlæreren og de 3 lærere vil medføre en årlig merudgift på ca. 3.150 kr. Heraf vil 44 pct. eller ca. 1.400 kr. blive dækket af staten med 700 kr. og den fælleskommunale udligningsfond og det mellemkommunale refusionsforbund med 700 kr. Resten må efter den for Opfostringshuset gældende tilskudsordning forudsættes at blive dækket af Københavns kommune.

d. Spørgsmålet om aflønning af 2 halvdagspsykologer ved behandlingshjemmet Baunegården.

Som det fremgår af udvalgets bemærkninger foran angående de lønningsmæssige problemer for personalet ved behandlingshjemmene for tilpasningsvanskelige børn og unge, er børnehjemmet Baunegården indrettet for 15 børn, der har vist så særlige tilpasningsvanskeligheder, at det vil være nødvendigt at give dem individuel psykoterapi for at hjælpe dem. Det er derfor nødvendigt, at der til udførelsen af dette arbejde ved hjemmet ansættes 2 halvdagsbeskæftigede psykologer til ialt at varetage 30 ugentlige terapitimer, hvortil kommer konferencer med hjemmets leder og psykiater angående børnene. De pågældende psykologer skal foruden universitetseksamen i psykologi have specialuddannelse i børneterapi.

Efter at stillingerne var opslået ledige til en aflønning svarende til halvdelen af den for amanuenser af 2. grad fastsatte lønning af 3.600—5.760 kr., har Dansk Psykologforenings lønudvalg og bestyrelse protesteret imod denne aflønning og har til begrundelse for dette standpunkt anført, at det for at bestride de pågældende stillinger er nødvendigt at gennemgå følgende uddannelse:

- 1) universitetsstudium, der erfaringsmæssigt tager 4—5 år,
- 2) ulønnet praktikanttjeneste i 1 år,
- 3) ansættelse i lavt lønnet praktikantstilling eller i anden stilling, der giver uddannelsesmuligheder, i mindst 1 år.

Hertil kommer for hovedparten af de pågældende en individuel uddannelse i dybdepsykologi, der påfører dem meget betydelige økonomiske ofre. Endvidere har flere af dem en pædagogisk uddannelse forud for deres universitetsstudium.

Efter foreningens opfattelse er det ikke rimeligt, at stillinger, hvortil der kræves en så omfattende og kostbar uddannelse, vederlægges med en løn som den anførte, idet foreningen henviser til, at f. eks. de fast ansatte psykologer ved Universitetets børnepsykologiske klinik og skolepsykologerne er ansat i lønningsklassen 5.700—7.500 kr., og foreningen anser den samme løn for rimelig i dette tilfælde.

Samtidig henviser foreningen til, at hospitalspsykologer under Københavns hospitalsdirektorat oppebærer en højere begyndelsesløn end den i opslaget anførte, selv om deres arbejde ingenlunde kan betegnes som mere selvstændigt eller ansvarsfuldt.

Efter at sagen i anledning af psykologforeningens henvendelse er forelagt socialministeriet til afgørelse, har ministeriet videresendt sagen til behandling i udvalget.

I denne anledning skal udvalget bemærke følgende:

Ved sagens forelæggelse for socialministeriet har overinspektionen oplyst, at når overinspektionen har ment, at de pågældende halvdagspsykologer kunne aflønnes med et honorar svarende til halvdelen af den for amanuenser af 2. grad fastsatte lønning, d. v. s. 3.600—5.760 kr., skyldes dette, at overinspektionen har ment at burde fastsætte en aflønning, der på det nærmeste svamr til den aflønning, som juridiske og statsvidenskabelige kandidater efter 6 å 7 års universitetsuddannelse opnår ved ansættelse som sekretær i statens tjeneste, idet uddannelsen til cand. psych, er af kortere varighed end uddannelsen til juridisk eller statsvidenskabelig embedseksamen. Overinspektionen har yderligere henvist til, at lærere, der har taget embedseksamen fra universitetet ved ansættelse som adjunker ved

statsskoler aflønnes i lønklasse 3.780—5.940 kr. Overinspektionen anser det for udelukket at aflønne psykologerne som foreslået af Dansk Psykologforening, da en sådan aflønning ganske vil sprænge det nuværende lønningssystem for anerkendte opdragelseshjem, og overinspektionen kan for sit vedkommende ikke anbefale, at de aflønnes højere end et honorar svarende til halvdelen af adjunktens grundløn med sædvanlige tillæg — og eventuelt således, at vederlaget, såfremt de pågældende forbliver i arbejdet, forhøjes med de for stillingen fastsatte alderstillæg.

Udvalget kan for sit vedkommende tiltræde det af overinspektionen anførte, idet udvalget ikke finder, at det af Dansk Psykologforening vedrørende de pågældende psykologers uddannelse og tidligere virksomhed anførte er tilstrækkeligt til at begrunde, at de pågældende psykologers løn skulle fastsættes på grundlag af en højere løn end den sædvanligt for akademisk og videnskabeligt uddannet personale i statens tjeneste gældende begyndelsesløn.

Under hensyn til, at de pågældende psykologer ønskes ansat som halvdagsbeskæftiget personale, finder udvalget det imidlertid rigtigst, at deres aflønning fastsættes til et honorar i overensstemmelse med de sædvanlige for ydelsen af statens honorarer gældende regler, og udvalget skal herefter indstille, at honoraret fastsættes til beløb af 3.600 kr. årligt + de sædvanligt gældende honorartillæg (for tiden 90 %), eller ialt 6.840 kr. årligt.

Det bemærkes i denne forbindelse, at udvalget ved sit forslag om et honorar af denne størrelse ikke alene har lagt vægt på arten og omfanget af det arbejde, der forudsættes af de pågældende psykologer, men også på, at psykoterapien ved dette hjem på grund af børnenes særlige vanskeligheder tilrettelægges individuelt i nøje samarbejde med hjemmets psykiatriske tilsynsførende og med deltagelse i forhandlinger angående børnene.

Gennemførelsen af udvalgets forslag vil medføre en årlig udgift af 13.680 kr. Heraf skal staten efter de gældende tilskudsregler afholde 3.010 kr., medens den fælleskommunale udligningsfond og det mellemkommunale refusionsforbund afholder et tilsvarende beløb. Da det drejer sig om et af Københavns kommune oprettet hjem, må resten forventes at skulle afholdes af Københavns kommune.

e. Spørgsmålet om oprettelse af en psykolog stilling ved Himmelev børnehjem.

Fra tilsynsrådet for Himmelev børnehjem har socialministeriet modtaget andragende om oprettelse af en stilling som psykolog ved

hjemmet, der som foran anført under afsnit 1 er anerkendt som behandlingshjem for tilpasningsvanskelige børn. Socialministeriet har videresendt dette andragende til behandling i udvalget.

I denne anledning skal udvalget bemærke følgende:

Tilsynsrådet har anført, at rådet allerede for længere tid siden har rejst spørgsmål om oprettelse af en psykologstilling, idet man finder en sådan stilling påkrævet, fordi der i hjemmet findes et udsnit af de børn, der ikke er tilgængelige for den sædvanlige pædagogiske opdragelse, og at de metoder, der i årenes løb er udarbejdet, har medført en stadig forkortelse af børnenes ophold i institutionen, men dermed også et forøget arbejde med opklaring og udjævning af de konfliktgrundlag, der har medført børnenes afsporing — et arbejde der bør udføres af en psykolog.

Hjemmets forstanderinde og tilsynsførende psykiater har anført, at følgende arbejdsopgaver må påhvile børnehjemmets psykolog:

1) Ud fra sin særlige sagkundskab bør psykologen deltage i det daglige pædagogisk-psykologiske behandlingsarbejde, medvirke ved den kontinuerlige observation af børnene og registrering af forefaldende adfærdsfænomener samt i særlige tilfælde iværksætte en mere individuel psykoterapi i samarbejde med den tilsynsførende psykiater. Jævnside hermed vil det jævnlige være hensigtsmæssigt, at psykologen foretager testninger af børnene og sammenholder disse med tidligere foretagne psykologiske prøver som vejledning for behandlingen og for at registrere resultatet af denne.

2) Psykologen bør deltage i — og for en væsentlig del varetage — det vigtige forældrearbejde, der finder sted jævnside med behandlingen af børnene i børnehjemmet. På baggrund af et intimt kendskab til det enkelte barn vil psykologen søge at påvirke forældrene i en for barnet gunstig retning og forberede barnets tilbagevenden til hjemmet under gunstigere forhold, efter at behandlingen er afsluttet i børnehjemmet. Dette arbejde vil for en stor del foregå gennem hjemmebesøg, men eventuelt også i form af gruppehandling af mødre og fædre i København.

3) Endvidere bør psykologen deltage i efterbehandlingen af hjemsendte børn og gennem regelmæssig kontakt med disse og hjemmene tilvejebringe en vigtig forudsætning for et heldigt resultat af behandlingen.

Overinspektionen har erklæret sig enig i disse betragtninger og fremhævet, at psykologen udover de nævnte arbejdsopgaver forment-

lig i et vist omfang må kunne påtage sig undervisning af børnene. Overinspektionen har herefter anbefalet, at der oprettes en midlertidig stilling som psykolog ved Himmelev børnehjem.

Efter at sagen har været drøftet i udvalget, er der opnået enighed om, at der er behov for, at den hidtidige lærerstilling ved hjemmet omdannes til en stilling som psykolog, og at stillingen bør placeres i den for psykologer i statens tjeneste sædvanligt gældende begyndelsesløn af 3.600 kr. stigende hvert 3. år med 480 kr. til 4.560 kr. og derefter hvert 3. år med 600 kr. til 5.760 kr., jfr. nærmere redegørelsen side 31. Udvalget skal herved henvide til, at det i den tidligere omtalte betænkning vedrørende forsorgen for børn og unge, som har særlige tilpasningsvanskeligheder, er udtalt, at disse behandlingshjem bør have en ledelse med såvel pædagogisk som psykologisk indsigt, og at hjemmets forstanderinde ikke selv har en sådan uddannelse.

Udvalget er ligeledes enig med overinspektionen i, at der indtil videre kun er behov for oprettelsen af en midlertidig stilling som psykolog ved hjemmet, idet begrundelsen for stillingens oprettelse vil gøre sig gældende med særlig vægt, så længe der ikke til hjemmet er knyttet en leder med pædagogisk og psykologisk uddannelse.

Udvalget skal derfor indstille, at Himmelev børnehjem indtil videre bemyndiges til at antage en uddannet psykolog ved hjemmet og at udbetale pågældende forskellen mellem lærerlønnen og lønnen som psykolog i lønklasse 3.600—5.760 kr., således at differencen betragtes som et personligt, pensionsgivende tillæg.

Gennemførelsen af udvalgets forslag vil medføre en årlig udgift af 1.245 kr., hvoraf halvdelen refunderes staten i medfør af forsorgslovens § 65, stk. 11, af den fælleskommunale udligningsfond og det mellemkommunale refusionsforbund. Den reelle udgift for staten bliver altså 623 kr. årligt.

Som det fremgår af den som bilag optagne oversigt over udgifterne ved gennemførelsen af udvalgets forslag, vil forslagene medføre en samlet merudgift af 715.210 kr., hvoraf statens andel vil udgøre 243.720 kr., medens kommunernes andel vil udgøre 210.350 kr.

Til sammenligning kan anføres, at de samlede lønudgifter til personalet ved anerkendte opdragelseshjem efter de senest foreliggende regnskabstal (finansåret 1952/53) har udgjort ialt 14.502.536 kr. For anerkendte institutioner for forebyggende børneforsorg har de samlede lønudgifter i samme finansår udgjort 24.072.578 kr. For begge grupper vedkommende er der kun tale om nettoudgifter, idet der

ikke i disse tal er medtaget værdien af fradrag for kost og logi for ledere og medarbejdere, der har bolig på og/eller spiser på institutionerne, således at de samlede lønningsudgifter er større end de angivne beløb.

Udvalget betragter gennemførelsen af de foreslåede lønforbedringer for ledere og medarbejdere ved institutioner for børneforsorg som stærkt påtrængende, og man skal derfor henstille, at forslagene søges gennemført snarest muligt med virkning fra 1. april 1955 at regne.

København i maj 1955.

Erik Frank.

H. Horsten,
formand.

Oluf J. Skjerbæk.

I P.Loft.

Bilag.*Oversigt over udgifterne ved gennemførelsen af udvalgets forslag.*

	Samlet merudgift kr.	Heraf	
		Statens andel kr.	Kommunernes andel kr.
Forhøjelse af lønninger til lederne af behandlingshjem for tilpasningsvan- skelige børn og unge.....	8.500	4.250	4.250
Forhøjelse af inspektionstillæg.....	417.000	133.000	116.000 ¹⁾
Forhøjelse af lønnen til lærere ved opdragelseshjem for børn i den skolepligtige alder, som er belig- gende i kommuner med købstads- ordnet skolevæsen.....	3.600	1.800	1.800
Vederlag for det personalet ved op- dragelseshjem pålagte ekstra overar- bejde i anledning af den herskende personalemangel.....	20.000	11.000	9.000
Forhøjelse af lønninger til barneplejer- sker ved spædbørnehjem og optagel- seshjem for spæde børn.....	21.500	5.500	5.500 ¹⁾
Forhøjelse af lønninger til barnepleje- elever.....	225.000	83.200	59.650 ²⁾
Konkrete tilfælde:			
a) Normering af en stilling som pleje- moder ved Himmelbjerggården .	240	120	120
b) Aflønning af en småbørnskonsu- lent for menighedsbørnehaverne.	1.300	520	390 ³⁾
c) Aflønning af lærerpersonalet ved Det kgl. opfostringshus, Helle- bækgård.....	3.150	700	2.450
d) Aflønning af halvdagspsykologer ved børnehjemmet Baunegården.	13.680	3.010	10.670
e) Aflønning af en psykolog ved Himmelev børnehjem.....	1.240	620	620
Ialt...	715.210	243.720	210.350 ⁴⁾

¹⁾ Den resterende del af merudgifterne afholdes gennem plejepenge, hvortil udgifterne fortrinsvis afholdes af kommunerne.

²⁾ Den resterende del af merudgifterne afholdes dels (for spædbørnehjems vedkommende) som i note ¹⁾ nævnt, dels (for vuggestuers vedkommende) gennem forældres betaling.

³⁾ Den resterende del af merudgifterne afholdes af De samarbejdende Menighedsbørnehaver.

⁴⁾ Den resterende del af merudgifterne afholdes som ovenfor i noterne ¹⁾-³⁾ angivet.